

Kivijärvi Marttinen

Marttisia asui 1800-luvulla kirkonkylän lisäksi Kivijärvellä. Juveliuksen tavoittaman muistitiedon mukaan tämän pikkukylän kanta-asukkaat olivat sota-aikoina Suomen puolelta tulleita pakolaisia. 1500-luvulla ja 1600-luvun alkupuolisella *Marttisia* asui eri puolilla Suomen Karjalaa ja Savossa. Niin ikään ristimänimeen *Martti* pohjautuva sn. *Marttikainen* esiintyy Kainuussa 1500-luvun lopulla sekä vuosina 1626 ja 1635, mutta puuttuu vuoden 1695 asukasluettelosta. Mahdollisesti kainuulainen suku siirtyi rajan itäpuolelle vuosien 1679-1695 välisenä aikana. ¹

Kivijärvellä 1800-luvulla asunuden *Marttisten* sukunimelle löytyy 1500-1600-luvulta vastineita Suomen Karjalasta ja Savosta. Samasta, sekä läntisen että itäisen kirkon suosimasta ristimänimestä *Martinus (Martyn)* johdettu sn. *Marttikainen* saattoi vaihdella *Marttinen* –muodon kanssa. Jo 1500-1600-luvulla *Marttikaiset* olivat levinneet kaikkialle Suomen Karjalaan ja Savoan. Kainuussa *Marttikaisia* asui 1570-luvulta lähtien. Sotkamosta mainitaan vuonna 1635 *Oloff Marttikainen*; nimi puuttuu kuitenkin Kainuun asukasluettelosta vuodelta 1695. ²

Marttisen suku oli tullut Suomesta, kaksi veljestä. Pielaveden puolesta. Kun veljekset kuolivat, heidät haudattiin Livojoen rannalle. Vielä 1922 olivat näkyvissä haudat, myös »kropnitsat» eli hirsisälvokset ja opresa eli jumalankuva, joka oli tuolloin jo jäänyt puun sisään. Veljesten pirteistä näkyivät vielä v. 1922 multihirsien paikat. ³

Toinen Kivijärven valtasuku oli, kuten sanottu, Marttiset. »Suurina nälkävuosina» oli Savosta lähtenyt Pielaveden puolesta kaksi veljestä, Martti ja toinen jonka nimeä ei muisteta, etsimään parempia asuinpaikkoja. He olivat samonneet Livojokea myötävirtaan, kunnes mieleisessään kohdassa pysähtyivät ja rakensivat kummallekin oman pirtin. He hakivat vaimot Kivijärvestä, nähtävästi Lesosten suvusta. Paikkaa, joka sijaitsee Kivijärven ja Kostamuksen puolivälissä, alettiin Martti mukaan kutsua Marttiseksi. Martin pojan Malahvien aikana perhe tuli kylään, mutta toisen veljen jälkeläiset asettuivat vaaralle, jota alettiin sanoa Marttisenvaaraksi (kartassa n:o 94). Malahvie rakensi talon Kivijärven kylän Kostamuksen puoleiseen reunaan (kartassa n:o 7); v.1922 se oli kylän vanhin asuttu talo, sillä Lesosten aikaisemmin rakentamat talot olivat palaneet suuressa palossa vuoden 1885 tienoilla.

Henkilö, sivu:

1. Marttinen Iknatta	Kij.M.	1
1.1. Marttinen Iivana Iknatanpoika	Kij.M.	1
1.1.1. Marttinen Muarie Iivanantyttö	Kij.M.	1
2. Marttinen Malahvie Martinpoika	Kij.M.	2
2.1. Marttinen Ontro Malahvienpoika	Kij.M.1.	2
2.2. Marttini Tomna Malahvientyttö	Kij.M.2.	2
2.3. Marttinen Vasselei Malahvienpoika	Kij.M.3.	3
2.4. Marttinen Ilja Malahvienpoika	Kij.M.4.	3
2.5. Lesonen Okahvie Malahvientyttö	Kij.M.5.	3
2.6. Marttinen Riiko Malahvienpoika	Kij.M.6.	3
Rugojeva Palaka Vasseleintyttö	Kij.M.2.2.	3
Okahvie	Kij.	4

1. Marttinen Iknatta **Kij.M.**
Lapset: Iivana

1.1. Marttinen Iivana Iknatanpoika **Kij.M.**
Lapset: Muarie

1.1.1. Marttinen Muarie Iivanantyttö **Kij.M.**
Synt. n. 1823
Kuollut 1888.
1 Puoliso: "Löytö- Kauro"
2 Puoliso: Jehrimä
(Ilves-Jehrimä)

Iknattaisen Iivanan tytär, Marttisia; ks. "*Kylän patsas*" *Moarie*. ⁴

Ohkemien Muarie Kivijärvi, kuoli v. 1880 noin 70-vuotiaana. A.R. Niemi päättelee Karjalaisen ja Marttisen yhdenmukaisista tiedoista, että kyseessä on *Iknattaisen Iivanan tytär Muarie*, sukuaan Marttisia eli kuulu häävirsien taitaja, joka tunnettiin myös nimellä "kylän patsas" *Moarie*. ⁵

"Kylän patsas" Moarie: Kivij.

Lauloi G:lle 28-29. 06.1872 yhdessä toisen naisen kanssa. Oli epäilemättä (tieto esiintyy paitsi Marttisella myös Karjalaisen muistoonpanemana) *n.s. Ohkemien Moarie, Iknattaisen Iivanan tytär Moarie, o.s. Marttisia*. Tämä oli

syntynyt Kivijärvässä, kuoli n. 70 v:n vanhana v.1880. (Marttisen v. 1908 antaman tiedon mukaan: s. v. 1823 k. v. 1888.) Nimityksestä "kylän patsas" huomauttaa Marttini, että sitä Vuokkiniemen-Uhtuen seuduilla käytetään rikkaasta tai muuten vaikutusvaltaisesta henkilöstä. "Kai Ohkemien Muarie lienee itkuvirsinsä ja muun muinaistiedon kautta ollut merkittävä henkilö paikkakunnalla, koska tuon nimen oli saanut. Hänen pääasiallisin taitonsa oli itkuvirsien laulaminen." Paitsi itkettäjä oli M. hyvin tunnettu häävirsien laulaja. "Ei häitä hänettä pietty monessa kylässä; hänen alla oltih Latvajärvet, vielä muutki kylät." Eli koko ikänsä hyvin köyhänä, enimmäkseen "kysyntäpalasilla". Lisäksi koetteli tienata tietohuolla, lempeäkin tytöille nosti ("Matolahessa neittysie kylvetti"), häissä kulki laulamassa häävirsia ja "itettämässä".⁶

Ohkemien Muarie (Moarie Ikattaisen Iivanan Marttisie tytär) synt. n. 1823, kuoli 1888.

Ohkemien Muarie, on luultavasti sama kuin Moarie Ikattaisen Iivanan Marttisie tytär. Arvellaan olevan sama "Kylän patsas", joka Suom. Kirj. Seuran luettelossa mainitaan. Hän oli syntynyt "omassa kylässä" noin v. 1823, kuoli Kivijärvässä v. 1888. Muarie oli taitavimpia itkettäjiä ja hyvin tunnettu häävirsien laulaja. "Ei häitä hänettä pietty monessa kylässä; hänen alla oltih Latvajärvet, vielä muutkin kylät." Muarie oli naimisissa omassa kylässä, ensin "Löytö-Kauron" kanssa, ja myöhemmin **Jehrimän (Ilves-Jehrimä)** kanssa ilman viikimistä kummallakin.

Koko ikänsä eli Muarie hyvin köyhänä, enimmäkseen "kysyntä-palasila". Lisäksi "kuotteli tienata tietohuolla"; lempeäkin tytöille (taikojen avulla tietysti) nosti, "Matolahessa neittysie kylvetti" (Matolaksi on lähellä Kivijärven kylää), häissä kulki laulamassa häävirsia ja "itettämässä". "Millä vain leipäkannikan sai. "Ei varastanut kuitenkaan."⁷

Kivijärvi Talo 7
Malahvie

2. Marttinen Malahvie Martinpoika

Kij.M.

Lapset: Ontro, Vasselei, Riiko, Ilja, Okahvie ja Tomna

Marttini Malahviesta Jeli Huovinen kertoi: »Malahvie pyytii lintuja rihmoilla. Oli alkat kuuluo rapseh, kontie tuli. - Mitä nyt siih tulit? (Kontie) hyökkäsi hänellä kimppuh ta Malahvien kera moah, nyrkkilöillä repi vain ei purrut, lopulla oli sammalilla peittät. Malahvie ei liikahtat. Kontiella oli ollup pennut, se oli niiltä äkäni.»

Myös Vivi Vuoristolle tapaus oli tuttu. Niin pahoin oli kontio repinyt Malahvien, että »loppuikäh täkillä kannettih», oli Olona Marttini kertonut. Vyönkin oli kontio viskannut pitkän matkan päähän. -Vivi Vuoristo huomautti kontion varmaankin olleen se kuulu »Kivijärven kontie», joka puolikesynä sai kuljeskella Kivijärven seudun metsissä, sillä pyssyä käyttävät miehet olivat lähteneet syksyllä laukunkantoon, ja kylään oli jäänyt vain naisia, lapsia ja vanhoja ukkoja. Jokainen sen kontion näki, joka vain vähänkin metsään pistäytyi. -Tästä »Kivijärven kontiesta» Vivi Vuoristolla on pari kertomusta:

Kotonani oli palvelijana Miikkulaisen Anni. Kerran lehmä ei tullut kotiin ja Anni lähti etsimään. Yhtäkkiä hän tunsi, että takaapäin laskettiin kädet hänen olkapäilleen, ja kun hän vilkaisi taakseen, se oli kontio! Anni ei muistanut, miten hän kotiin tuli. Kotiin päästyään hän ei voinut ääneen puhua, kuiskasi vain.

Kontio ei liikkunut, ts. ei koskenut lemiini, ennen kuin elokuussa, syksyllä. Sanottiin, että kun ei harmaa hevonen enää aidan takaa näy, silloin pitää olla varulliaan, silloin kontio lähtee karjaan.

Kerran äitini oli veljeni kanssa »Kaunehessa» (sennimisillä niityillä). Paluumatkalla lähti karhu heltä takaa ajamaan. Äiti ja veljeni juoksivat minkä jaksoivat, ja kontio tuli ryskyen perässä. Tulivat Viljanginjärven rantaan. Rannassa oli enoni Joakkosen Poavilan heinäsoapra ihan lähellä siltaa. Viskasivat palavan tulitikkulaatikon soapraan, ja se onneksi syytyi palamaan. Siihen kontio jäi.

Se Malahvie oli aika poika, jatkoi Vivi Vuoristo vielä, olen kuullut kerrottavan hänestä seuraavankin tarinan: Malahvien joukko oli heinässä Kaunehessa. Niityn reunassa, suurien kuusten suojassa oli pirtti, jossa yövyttiin. Juuri kiireisimpänä aikana »nousi semmoni Jyräkkä», salamat leimahtelivat ja jyrinä tärisytti pirttipöksää. Silloin Malahvien luonto nousi. Hän meni pihalle ja alkoi hyppiä halteissaan: »Jyräjä mitä jyräjät, vain on se tealäi ukko. Ei tässä varata!» Silloin kuului kamala jyrähdys, ja siinä Malahvie makasi taintuneena kuusen juurella. Kaikki pelästivät, ja oltiin varmoja, että pyhä Ilja oli näin rangaissut Maiahvieta, kun »oli vet niin ylovä».

Marttini Malahviella oli seuraavat lapset: *Ontro, Vasselei, Riiko, Ilja, Okahvie ja Tomna.*⁸

Kivijärvi Talo 8
(Malahvien Ontro)

2.1. Marttinen Ontro Malahvienpoika

Kij.M.1.

(Andrei)

Synt. 17.06.1828

Kuollut 1918

Puoliso: 5.1.3. Lesonen Maura Olokkantyttö

Kij.L.3.

Synt. 04.05.1836, Kivijärvi

Kuollut n.1923

Lapset: Moarie, Olona, Iivo, Kirilä ja Anni

Lähde: ⁹, ¹⁰

Vuokinsalmi Talo 13
Pirttiaho

2.2. Marttini Tomna Malahvientyttö

Kij.M.2.

synt. n. 1830 Kivijärvi

Puoliso: Karhunen Tero Kauronpoika

Vus.K.3.2.

Synt. n. 1833

Kuollut 1903

Lähde: ¹¹, ¹², ¹³, ¹⁴

Kivijärvi Talo 9

(Malahvien Vasselei)

2.3. Marttinen Vasselei Malahvienpoika

Kij.M.3.

Kuoli v. 1902

Puoliso: Mikutjev Olona

Synt. n. 1850, Akonlahti

Lapset: Moarie, Palaka, Anni ja Huoti

Lähde: ¹⁵, ¹⁶, ¹⁷, ¹⁸, ¹⁹, ²⁰, ²¹

Kivijärvi Talo 41

(Malahvien Ilja)

2.4. Marttinen Ilja Malahvienpoika

Kij.M.4.

Kivijärvi, Ilvesvaara

Lapset: kaksospojat Vasselei ja Huoti ja työtöt Okku ja Varvana.

Lähde: ²², ²³

Kivijärvi

2.5. Lesonen Okahvie Malahvientyttö

Kij.M.5.

(Martinov)

Kivijärvi

Puoliso: 1.1. Lesonen Konstu Jaakonpoika

Kij.L.

(Kondrad Jakovlevits Lesojev)

Kivijärvi

Lapset: Ontto, Omelie, Onussa ja Paraska

Lähde: ²⁴, ²⁵, ²⁶

Kivijärvi Talo 7

(Malahvie)

2.6. Marttinen Riiko Malahvienpoika

Kij.M.6.

Synt. n. 1857

Puoliso: 3.3. Lesonen Iro Iivanantyttö

Kij.L.3.

Synt. n. 1836, Kivijärvi, Pirttiniemi

Kuollut 1917

Lapset: Matti, Poavila, Iivana, Iro ja Anni.

Lähde: ²⁷, ²⁸, ²⁹, ³⁰, ³¹

Kostamus

Rugojeva Palaka Vasseleintyttö

Kij.M.2.2.

(Palaga Vasiljevna)

Synt. n. 1882, Kivijärvi

Puoliso: Rugojev Miikkula Jyrkinpoika

Kos.R.7.3.

(Nikolaj Jegorovits Rugojev)

Synt. n. 1875, Kostamus, Jyrkilä

Lapset: Olka, Nina ja Nikolai

Palaga Rugojev esiintyy joissakin lehtiartikkeleissa Timon Miikkulan puolisona (Jaakko Rugojevin isän veli)

Timoni Miikkulan vaimo oli Olka, jonka vanhemmat olivat »Jyrin lesen poika» **Miikkula ja Marttisen Vasselein tytär Palaka** Kivijärven kylästä (Miikkulan ja Palakan muita lapsia olivat Nina ja Nikolai). Olkan isä Miikkula oli kauppias, ensin laukunkantaja, sitten perusti kaupan Ahvenanmaalle, jonne vei perheensäkin. Kun Miikkula kuoli, niin vaimo Palaka palasi lapsineen Karjalaan, ensin Kivijärveen, sitten miehensä kotikylään Kostamuksen Jyrkilään. ³²

Kostamus, v. 1910, Talo 229

Leski Ekaterina Aleks. Rugojeva 65 v.

Lapsi Jegora **Nikolaj 35 v.**

Vaimo Palagia Vasiljeva 28 v. ³³

Marttini Palaga Kivijärvi, Malahvien Vasselein tytär (kts. Rugojeff Palaka). ³⁴

Marttini Palaga: Kivij.

Vasselein Palaga: Vasselei ja Olona Marttisen tytär. V. 1901 18 v. vanha. Naimisissa: **Palaga Rugojeff.** "Usein Palaga ja Manu päätäkauden juoksivat luokseni kertomaan jokun muistamansa sananlaskun, ennen kuin se mielestä unohtuu" (I. Martt.) Elää vielä (v. 1921) kolmen lapsensa kanssa leskenä (mies kuoli n. v. 1916) Kostamuksessa. ³⁵

Rugojeff Palaga; Kostamus, Vasselei ja Olona Marttisen tytär Kivijärvestä, v. 1903 oli 22-vuotias. Eli vuosia Ahvenanmaalla; mies oli laukkukauppias **Miikkula Rugojeff**, Neuvostovallan alkuaikana Palaga toimi opettajana Kostamuksen kyläkoulussa. Koulu toimi Hilattalan veljesten talossa (Jaakko Rugojev: Kostamus-runoa ja proosaa.).³⁶

Palaka oli naimisissa Kostamuksesta kotoisin olleen **Miikkula Rugojevin** kanssa. Miikkula oli Ahvenanmaalla laukunkannossa, perusti sitten sinne kaupan, ja Palakakin muutti Ahvenanmaalle. Kun Miikkula kuoli, Palaka lopetti kaupan ja palasi Kivijärveen. Kaikkiaan 11 vuotta Palaka eli Ahvenanmaalla. Hän oli Kivijärvestä ensimmäinen, joka osasi ruotsin kieltä. Hän opetti kivijärveläisiä viljelemään juurikasveja. Kivijärvestä Palaka muutti perheineen miehensä kotikylään Kostamukseen, jossa Miikkulalla oli ollut maata ja rakennus. Ennen toista maailmansotaa Palaka joutui lähtemään Kemiin ja edelleen Tunkualle ja Karhumäkeen. Palakalla oli kaksi tyttärtä ja yksi poika. Tytöt kuulemma ovat olleet Karjalassa opettajina, mutta pojasta ei ole tullut tietoja.³⁷

Alkoi toimia koulu suomen kielellä. Koulusivistyksen saanutta opettajaa ei ollut, vaan kylässä oli lukutaitoinen **Palaga Rugojeva** (Miikkulan leski), joka alkoi opettaa lapsia lukemaan ja kirjoittamaan. Koulua pidettiin kylällä, Hilattalan veljeksien vanhassa talossa. Ei se opiskelu siihen aikaan häviä ollut, vaan seki oli hyvä kun ei ollut parempaa.³⁸

Latvajärvi

Okahvie

Kivijärvi

Puoliso: 2. Karhu Nihvo

Lapset: Ontto

Kij.

Okahvie, Nihvon leski.
Laulanut Boreniukselle.³⁹

Nihvon leski Okahvie; Latvaj.

Laulattamisesta kertoo Bor.: " - - aloin kirjoittaa (Latvajärvestä) erään Kivijärvestä syntyneen Okahvien nimellisen naisen runoja. Mainittavat ovat näistä hänen erinomaisen täydelliset häärunonsa, jotka yhteensä tekivät 401 värsyä, ja joista yksin tulijaisvirsi oli 249 värsyä pitkä." Latvajärveen naitu **Kivijärvestä Marttisen paikalta**; Malahvie Marttisen kanssa veljesten lapset ja yhdessä kasvaneet. Hää- ja itkuvirsiä osasi O. hyvin. Melkein kaikissa lähiseudun häissä käytettiin häntä itkettäjänä ja laulajana. Kadotti näkönsä vanhuudessaan. Varonen merkinnyt kuolleeksi jo v. 1886. Marttisen mukaan olisi kuollut vasta 1890-luvun lopulla 80:n vanhana.⁴⁰

Okahvie, Nihvon leski on kuollut noin 10 v. takaperin 80 v. vanhana. Hän oli naitu Latvajärveen **Marttisen paikalta Kivijärvestä**, Malahvie Marttisen kanssa veljesten lapset ja yhdessä kasvaneet. Hää- ja itkuvirsiä osasi Okahvie hyvin, ja melkein kaikissa lähiseudun häissä käytettiin häntä itkettäjänä ja laulajana. "Talolla eli ikä vaikk ei kaikitti suattat pohasvus olla." Vanhuudessaan oli Okahvie kadottanut näkönsä, eikä muutenkaan elämänsä ilta ollut onnellinen. Kaksi poikaa oli, mutta kuuluu olleen äiti-vanhuksen hoito epämiellyttävä, koska viime aikoina äitiänsä hoitivat vuorottain viikon kerralla kumpikin.⁴¹

Lähdeluettelo:

- ¹ Pöllä, Matti 1995: Vienan Karjalan etnisen koostumuksen muutokset 1600-1800-luvulla, s. 126.
- ² Pöllä, Matti 1995: Vienan Karjalan etnisen koostumuksen muutokset 1600-1800-luvulla, s. 136.
- ³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 245.
- ⁴ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1101.
- ⁵ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ⁶ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1116.
- ⁷ Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 53.
- ⁸ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 230.
- ⁹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231.
- ¹⁰ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 56-57.
- ¹¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ¹² Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1158.
- ¹³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 197.
- ¹⁴ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 244.
- ¹⁵ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ¹⁶ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 242.
- ¹⁷ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ¹⁸ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1136.
- ¹⁹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1134.
- ²⁰ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231.
- ²¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ²² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.

-
- ²³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 249-250.
- ²⁴ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 241.
- ²⁵ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 220.
- ²⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ²⁷ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1132.
- ²⁸ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ²⁹ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³⁰ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ³² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 252.
- ³³ Pölla, Matti. Petroskoin Arkisto: Kostamuksen kylän rippikirja v. 1910
- ³⁴ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³⁵ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1135.
- ³⁶ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 244.
- ³⁷ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ³⁸ Jaakko Rugojev ja Pauli Leontjev. Kostamus Ruonoa ja Proosaa, s. 56.
- ³⁹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 1. s. XXXIX.
- ⁴⁰ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1145.
- ⁴¹ Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 57.